

Αμερικανικός Φιλελληνισμός κατά την Ελληνική Επανάσταση
(Ομιλία Angelosoroulou, 26-Μαρτίου-2017)

Αγαπητοί φίλοι,

Χρόνια Πολλά. Είναι χαρά μου να εορτάζω και φέτος μαζί σας την επέτειο της Ελληνικής Επανάστασης. Είναι το σημαντικότερο γεγονός στην σύγχρονη Ιστορία του Ελληνικού Έθνους. Οδήγησε, μετά από 4 αιώνες πικρής δουλείας, στην αναγέννηση της Ελλάδας και στην δημιουργία ενός νέου ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Αυτό δεν ήταν αυτονόητο ότι θα συμβεί. Με ρεαλιστικούς υπολογισμούς, δεν ήταν καν αναμενόμενο. Για να το κατορθώσουν οι προγονοί μας, χρειάστηκε να επιστρατεύσουν τις μεγαλύτερες αρετές: Το θάρρος, να ξεκινήσουν έναν πόλεμο για την ελευθερία με λιγιστές πιθανότητες επιτυχίας. Την υπομονή και την καρτερικότητα να τον συνεχίσουν, παρά τις καταστροφές και τις δοκιμασίες. Την αυτοθυσία στον βωμό του Αγώνα. Την αφοσίωση στα ιδανικά του έθνους μας, στην ελευθερία και στην ατομική αξιοπρέπεια. Την σύνεση και την σοφία, να κάνουν τις πολιτικές και διπλωματικές κινήσεις που ήταν απαραίτητες για να πάρει η Ελλάδα την θέση της ανάμεσα στα ελεύθερα έθνη. Την γενναιότητα τέλος, να ξεπεράσουν τον ίδιο τους τον εαυτό, τις έριδες και τις διχόνοιες που λίγο έλειψε να καταστρέψουν από μέσα τον Αγώνα.

Στους δύο αιώνες που έχουν περάσει από τότε, η ελεύθερη πλέον Ελλάδα πέρασε πολλές περιπέτειες και δυσκολίες. Αλλά προόδευσε. Είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερη, ισχυρότερη και ευτυχέστερη από το κράτος που γεννήθηκε από την Επανάσταση. Έχει ένα δίκτυο ισχυρών συμμαχιών και συγκροτημένη διεθνή παρουσία. Έχει σταθερούς δημοκρατικούς θεσμούς, που αντέχουν τους κραδασμούς, και ένα πολίτευμα που δικαιώνει τα ιδανικά και τα όνειρα των αγωνιστών του 1821. Όσο μεγάλες και αν είναι οι προκλήσεις που και σήμερα αντιμετωπίζουμε, αρκεί να θυμηθούμε πόσο ασύγκριτα μεγαλύτερες ήταν εκείνες που αντιμετώπισαν με γενναιότητα οι πρόγονοί μας στην Επανάσταση, αλλά και στις άλλες κρίσιμες στιγμές της Ιστορίας μας. Και να αναζητήσουμε μέσα μας τις ίδιες αρετές που καθοδήγησαν και δικαίωσαν εκείνους. Ωστε, σε άλλους δύο αιώνες από σήμερα η Πατρίδα μας να έχει ακόμη καλύτερη τύχη.

1. Οι διοργανωτές της σημερινής Γιορτής, μου έκαναν την τιμή να μου ζητήσουν να μιλήσω για τον Αμερικανικό Φιλελληνισμό. Δεν είμαι ιστορικός και ζητώ εκ των προτέρων την επιείκειά σας για τις αδυναμίες αυτής της συνοπτικής παρουσίασης

ενός μεγάλου θέματος. Αλλά δέχθηκα ευχαρίστως την πρόσκληση, διότι είναι ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον κεφάλαιο της ιστορίας των σχέσεων της Αμερικής και της Ελλάδας. Και η μελέτη της αναδεικνύει, κατά την γνώμη μου, τα στοιχεία εκείνα που βρίσκονται στα θεμέλια των ισχυρών δεσμών που συνδέουν τις δύο χώρες. Έχοντας, λοιπόν, σήμερα το προνόμιο να εορτάζω στις Ηνωμένες Πολιτείες, μαζί σας, την επέτειο της Επανάστασης που οδήγησε στην Ελευθερία της Πατρίδας μας, μου δίνει μεγάλη χαρά η ευκαιρία να αναφερθώ στον Αμερικανικό Φιλελληνισμό κατά τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας.

2. Μεγάλη απόσταση χωρίζει την Αμερική από την Ελλάδα. Και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, η απόσταση αυτή φάνταζε ακόμη μεγαλύτερη. Ίσως λοιπόν δεν θα περίμενε κανείς ότι ο ελληνικός Αγώνας για Ελευθερία θα δημιουργούσε και εδώ, όπως στην Ευρώπη, αντιδράσεις, πολύ λιγότερο μάλιστα ένα Φιλελληνικό Κίνημα. Το αντίθετο όμως συνέβη.

Όπως είναι γνωστό, στην συνείδηση των προοδευμένων εθνών της εποχής, η αρχαία Ελλάδα ταυτιζόταν με τα ιδανικά της Ελευθερίας και της Αξιοπρέπειας του Ανθρώπου, με την Λογική, την Φιλοσοφία και την Επιστήμη, την Ομορφιά και τις Τέχνες, με την αιώνια προσπάθεια του Ανθρώπου να βελτιώσει τον εαυτό του και την κοινωνία μέσα στην οποία ζει. Το υπόβαθρο αυτό εξηγεί τον ενθουσιασμό που προκάλεσε η είδηση του Αγώνα των Ελλήνων να ελευθερωθούν. Η συμπάθεια μετά τις πρώτες επιτυχίες, αλλά και τις δοκιμασίες των Ελλήνων, όπως η καταστροφή της Χίου, γέννησαν το κίνημα του Φιλελληνισμού.

Πολιτικά και διπλωματικά, όμως, η συγκυρία στην Ευρώπη ήταν εξαιρετικά αρνητική. Ήταν πρόσφατο το τέλος των ναπολεοντείων πολέμων, οι οποίοι για τις νικήτριες δυνάμεις και για την άρχουσα τάξη της Ευρώπης ήταν αποτέλεσμα μιας άλλης επανάστασης, της Γαλλικής. Η Ιερά Συμμαχία ήταν κυρίαρχη στην Ευρώπη, αντίθετη σε κάθε επαναστατικό κίνημα και εχθρική έναντι της επανάστασης των Ελλήνων. Έτσι, οι Ευρωπαίοι Φιλέλληνες έρχονταν σε ευθεία αντίθεση με την πολιτική και την ιδεολογία των κυβερνήσεών τους.

Η κατάσταση στην Αμερική ήταν διαφορετική. Τα ιδανικά της Ελευθερίας, της Δημοκρατίας και της Ισότητας ήταν θεμελιώδεις αξίες της Αμερικανικής Επανάστασης. Η δόξα της αρχαίας Ελλάδας είχε εμπνεύσει τους αμερικανούς αγωνιστές. Η κλασική παιδεία είχε κυρίαρχη θέση στα αμερικανικά Πανεπιστήμια. Το αμερικανικό έθνος, όχι μόνο συγκινούταν από τα ιδανικά της Ελευθερίας και της

Δημοκρατίας, αλλά είχε κατορθώσει να κυβερνά τον εαυτό του **σύμφωνα** με αυτά. Σε αντίθεση δηλαδή με τις ευρωπαϊκές χώρες, οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν το **μόνο** έθνος, όπου η κυβέρνηση της χώρας βάσιζε την νομιμοποίησή της στην Ελευθερία και στην Δημοκρατία, με ευθείες αναφορές στην αρχαία Ελλάδα.

Μπορούμε έτσι ευκολότερα να κατανοήσουμε τον ιδεολογικό αντίκτυπο της είδησης της Ελληνικής Επανάστασης. Το νεαρό αμερικανικό έθνος, που δημιουργήθηκε με ιδανικά γεννημένα σε αυτή την μακρινή, στον χώρο και στον χρόνο, Ελλάδα, έβλεπε τώρα με κατάπληξη τους απογόνους των Ελλήνων να ξεσηκώνονται σε έναν άνισο αγώνα για να ανακτήσουν την δική τους ελευθερία. Και να ανασυστήσουν το δικό τους κράτος, πάνω στα ίδια ιδανικά με τα δικά τους. Πολεμώντας έναν πολύ ισχυρότερο, τυραννικό, σκοταδιστή και αλλόθρησκο δυνάστη. Και μόνοι απέναντι στην εχθρότητα των ευρωπαϊκών μοναρχιών. Έχοντας ήδη αποφασίσει να κυβερνήσουν την χώρα για την οποία πάλευαν με δικαιοσύνη και με συντάγματα δημοκρατικά. Πολλοί Αμερικανοί, μεταξύ των πιο αξιόλογων κύκλων, μοιραία συγκινούνταν από την πιθανότητα να γεννηθεί στην απελευθερωμένη Ελλάδα, στην μητέρα της Δημοκρατίας, μια μακρινή γεωγραφικά, αλλά συγγενής ιδεολογικά, «Αδελφή Δημοκρατία», «a sister Republic», όπως θα έγραφε ο Quincy Adams. Η αμερικανική κοινή γνώμη τάχθηκε αποφασιστικά στο πλευρό των Ελλήνων. Χαρακτηριστικό της στάσης αυτής είναι ένα άρθρο στην εφημερίδα Boston Recorder, τον Μάρτιο του 1822, που χαιρέτιζε την Ελληνική Επανάσταση και την πιθανή πτώση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ως καλό νέο για τον πολιτισμένο κόσμο.

3. Με αυτά τα δεδομένα, η οπτική της Αμερικανικής Κυβέρνησης απέναντι στην Επανάσταση ήταν διαφορετική από αυτή των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Η συμπάθειά της ήταν δεδομένη. Η πολιτική και διπλωματική στάση της; Έμενε να καθορισθεί. Από την άλλη πλευρά, οι επαναστατημένοι Έλληνες στρέφονται προς την Αμερική για βοήθεια, με το ίδιο ακριβώς πνεύμα. Ήδη τον Μάιο του 1821, η Μεσσηνιακή Σύγκλητος, σε έκκλησή της προς τους Αμερικανούς πολίτες κηρύσσει, μεταξύ άλλων, ότι «...συρόμεθα προς εσάς από δικαιολογημένη συμπάθεια. Διότι στον τόπο σας διάλεξε να κατοικεί η ελευθερία, και μόνο από εσάς λατρεύεται, όπως λατρευόταν από τους πατέρες μας.»

Ο Πρόεδρος Μονρώ είχε εξ αρχής θετική στάση. Στην Προεδρική Διακήρυξη του Δεκεμβρίου 1822, εξέφρασε, στο ανώτατο πολιτικό επίπεδο, τα αισθήματα ενθουσιασμού και συμπάθειας προς τους αγωνιζόμενους Έλληνες. Ακόμη

περισσότερο, εξέφρασε την ελπίδα ότι ο ελληνικός λαός θα ανακτούσε την ανεξαρτησία του και την ισότιμη θέση του ανάμεσα στα Έθνη. Την επόμενη χρονιά, στην δεύτερη Προεδρική Διακήρυξη που αφορά την Ελλάδα, ο Πρόεδρος Μονρώ εκφράζει την ικανοποίησή του για τις επιτυχίες των Ελλήνων, τον θαυμασμό του για τον ηρωικό τους αγώνα. Και τονίζει ότι η ανεξαρτησία της Ελλάδος είναι το αντικείμενο των θερμότερων ευχών του.

Η μεγαλύτερη βοήθεια που θα μπορούσαν να προσφέρουν οι Η.Π.Α στην Ελλάδα την στιγμή εκείνη ήταν διπλωματική: Να είναι η πρώτη χώρα που θα αναγνώριζε την επαναστατημένη Ελλάδα ως ανεξάρτητο κράτος. Μια τέτοια κίνηση, ωστόσο, θα συνιστούσε πλήρη ανάμειξη στην ελληνική υπόθεση και θα τις έφερνε σε ευθεία σύγκρουση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία και με τις ευρωπαϊκές Μεγάλες Δυνάμεις. Παρά την συμπάθεια προς τον ελληνικό Αγώνα, υπήρχαν σημαντικοί λόγοι για τις Η.Π.Α να μην αναμιχθούν. Οι πόροι και οι στρατιωτικές δυνατότητες του νεαρού κράτους ήταν περιορισμένοι. Θα διακινδύνευαν κρίσιμα εμπορικά και ναυτιλιακά συμφέροντα, μεταξύ άλλων στην Σμύρνη και σε άλλα λιμάνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Επιπλέον, οι πιθανότητες επιτυχίας της ελληνικής Επανάστασης δεν ήταν ακόμη βέβαιες.

Ακόμη σημαντικότερο, η βοήθεια προς τους Έλληνες θα ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με βασικές κατευθύνσεις της τότε αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής. Στον αποχαιρετιστήριο λόγο του, το 1796, ο George Washington είχε συμβουλεύσει τους Αμερικανούς να μείνουν μακριά από τις ευρωπαϊκές διαμάχες. Από την άλλη πλευρά ήθελαν να αποφύγουν επεμβάσεις των ευρωπαϊκών δυνάμεων στην αμερικανική ήπειρο, όπου είχαν εκδηλωθεί απελευθερωτικά κινήματα στις πρώην ισπανικές αποικίες. Η στρατηγική αυτή, θα οδηγούσε, το 1823, στην διακήρυξη του δόγματος Μονρώ. Σ' αυτό, με την σιωπηρή ανοχή της θαλασσοκράτειρας Μεγάλης Βρετανίας, οι Η.Π.Α δήλωναν ότι θα έβλεπαν ως εχθρική πράξη κάθε ευρωπαϊκή επέμβαση στο δυτικό ημισφαίριο. Για τους ίδιους όμως λόγους, η αμερικανική ανάμειξη σε μια ευρωπαϊκή υπόθεση θα υπονόμευε την λογική του δόγματος αυτού. Συνεπώς, η αμερικανική διπλωματία καλούνταν να διαχειρισθεί αντικρουόμενες προτεραιότητες.

Το 1823, η αμερικανική Κυβέρνηση ήλθε ευθέως αντιμέτωπη με το δίλημμα. Η επαναστατική ελληνική κυβέρνηση υπέβαλε πρόταση για την σύναψη διπλωματικών σχέσεων. Αυτό θα συνιστούσε αναγνώριση ελληνικού κράτους από τις Η.Π.Α. Το αίτημα, μαζί με ένα συνοδευτικό υπόμνημα για την κατάσταση του

Αγώνα (το λεγόμενο υπόμνημα Λουριώτη), έγινε αντικείμενο μακράς και έντονης συζήτησης στην αμερικανική κυβέρνηση, στις 15 Αυγούστου 1823. Ο Αμερικανός Πρέσβυς στην Γαλλία, πρότεινε μάλιστα ο μικρός τότε αμερικανικός στόλος στην Μεσόγειο (3 πλοία) να πλεύσει σε βοήθεια των Ελλήνων. Οι Υπουργοί Οικονομικών και Πολέμου, Crawford και Calhoun ήταν υποστηρικτικοί του ελληνικού αιτήματος. Στο τέλος, όμως πρυτάνευσε η προσεκτική στάση του Υπουργού Εξωτερικών John Quincy Adams. Ήταν πρόωρο για τις Η.Π.Α να προβούν σε αναγνώριση της Ελλάδος.

Η απάντηση προς την προσωρινή ελληνική κυβέρνηση ήταν ευγενικά αρνητική. Ωστόσο, η στάση της αμερικανικής Κυβέρνησης και ιδίως του Προέδρου Μονρώ ενείχε ήδη σημαντικά θετικά στοιχεία. Η αμερικανική Κυβέρνηση δεν αναγνώριζε μεν ακόμη ανεξάρτητο ελληνικό κράτος. Αλλά εξέφραζε με κάθε δήλωσή της την επιθυμία της να επιτύχει ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας, ώστε να δημιουργηθούν οι πραγματικές συνθήκες που θα επέτρεπαν την αναγνώριση.

Μεγάλες προσωπικότητες της Αμερικής εξέφραζαν την ίδια υποστήριξη. Από τα πολλά παραδείγματα, αξίζει να αναφερθεί η συγκινητική επιστολή του Thomas Jefferson προς τον Αδαμάντιο Κοραή, με το ίδιο πνεύμα.

4. Φίλοι του ελληνικού Αγώνα στην Κυβέρνηση συνέχισαν να προσπαθούν. Η διαμάχη μεταφέρθηκε στο Κογκρέσο. Αυτό οφείλεται κυρίως στις επίμονες προσπάθειες του μεγάλου Φιλέλληνα Αντιπροσώπου της Μασαχουσέτης, Daniel Webster, μετέπειτα Υπουργού Εξωτερικών. Ο Webster είχε ήδη αντιληφθεί και είχε προβλέψει σωστά ότι η έκβαση του Ελληνικού Αγώνα θα είχε ευρύτερες συνέπειες για την ευρωπαϊκή πολιτική. Και ότι θα ήταν η αρχή του τέλους για την Ιερά Συμμαχία και του θριάμβου για το ιδανικό της Ελευθερίας των λαών.

Τον Δεκέμβριο του 1823, ο μεγάλος Φιλέλληνας προχώρησε σε μια αποφασιστική κίνηση: υπέβαλε στο Κογκρέσο πρόταση νόμου για τον διορισμό Αμερικανού Εκπροσώπου στην Ελλάδα. Ο νόμος αυτός θα εφαρμοζόταν, όταν ο Πρόεδρος έκρινε ότι θα ήταν η κατάλληλη στιγμή να προχωρήσει σε αναγνώριση της ελληνικής ανεξαρτησίας. Προσπαθούσε δηλαδή να κεφαλαιοποιήσει τις Διακηρύξεις Μονρώ υπέρ του Ελληνικού Αγώνα.

Σε μια μακρά και υπέροχη ομιλία του στο Κογκρέσο, ο Webster αναφέρθηκε στην βοήθεια που απελπισμένα χρειαζόταν η Ελλάδα. Μιλώντας στο Καπιτώλιο, άρχισε

την ομιλία του, επισημαίνοντας την αρχιτεκτονική του κτιρίου, για να θυμίσει «...τί ήταν η Ελλάδα και τί μας έμαθε να είμαστε». Για να δείξει όμως ότι τα κίνητρά του είναι ρεαλιστικά και όχι ρομαντικά, συμπλήρωσε: «... το χρέος αυτό δεν μπορεί ποτέ να πληρωθεί». «Όσα προτείνω σήμερα έχουν σχέση με την σύγχρονη, όχι με την αρχαία Ελλάδα - με τους ζωντανούς όχι με τους νεκρούς.»

Η πρόταση Webster συζητούνταν με πάθος στο Κογκρέσο για μια εβδομάδα, από τους καλύτερους ρήτορες, σε ομιλίες που αξίζει να αναζητήσει και να διαβάσει κανείς. Οι υπέρμαχοι της πρότασης, με μαχητικότερους τον Webster και τον Henry Clay, από το Kentucky, τόνιζαν ότι η υποστήριξη προς τους καταπιεσμένους και αγωνιζόμενους Έλληνες ήταν σημαντική για την ηθική υπόσταση των Ηνωμένων Πολιτειών, τις αξίες και την φήμη του νέου έθνους. Την πρόβαλλαν ακόμη και ως επιβεβαίωση της κυριαρχίας των Η.Π.Α απέναντι στις ευρωπαϊκές δυνάμεις. Στην άλλη πλευρά τάσσονταν όσοι προειδοποιούσαν για τους κινδύνους της αμερικανικής εμπλοκής στην Ευρώπη και ενός πιθανού πολέμου με την Τουρκία.

Παρά τον θετικό αντίκτυπο των ομιλιών του Webster, φαινόταν ότι μια ψηφοφορία στο Κογκρέσο θα ήταν αρνητική. Συμφωνήθηκε η πρόταση να αποσυρθεί, για να αποφευχθεί η αρνητική εικόνα μιας καταψήφισης. Ωστόσο, η συζήτηση προκάλεσε τεράστια αίσθηση. Και μεταφράστηκε αμέσως σε μεγάλο όφελος για τους Έλληνες. Οι ομιλίες του Webster και του Clay κυκλοφορούσαν παντού, ακόμη και στην Ευρώπη, και ενίσχυσαν εντυπωσιακά το φιλελληνικό κίνημα. Η συγκέντρωση χρημάτων και η υποστήριξη για τους ηρωικούς Έλληνες πολλαπλασιάστηκαν. Και έδωσαν ελπίδα στους ίδιους και σε όσους Φιλέλληνες πήγαιναν να τους βοηθήσουν.

5. Ο αμερικανικός Τύπος υποστήριξε σε μεγάλο βαθμό την ελληνική υπόθεση. Και συνέβαλε αποφασιστικά στην ενίσχυση του φιλελληνικού κινήματος. Ιδίως η αρθρογραφία του Edward Everett, ενός από τους μεγαλύτερους Φιλέλληνες, εκδόθηκε της North American Review.

6. Έτσι, σημαντική βοήθεια, άρχισε να φθάνει στην Ελλάδα από την Αμερική. Εδώ στην Ουάσινγκτων, στην Νέα Υόρκη, στην Φιλαδέλφεια και στην Βοστώνη οργανώθηκαν Φιλελληνικές Επιτροπές που συγκέντρωναν και έστελναν χρήματα και εφόδια. Αλλά και σε μικρότερες πόλεις, στο Willmington (Delaware), Bristol (Rhode Island), Hartford (Connecticut), Springfield (Massachusetts). Οι επιτροπές καλούσαν τους Αμερικανούς να θυμηθούν τον δικό τους αγώνα για ανεξαρτησία. Ταυτόχρονα, έπαιρναν μέρος στον πολιτικό διάλογο, προσπαθώντας να αποδείξουν

ότι τα συμφέροντα των Η.Π.Α στην Ανατολική Μεσόγειο δεν θα ζημιώνονταν αν υποστήριζαν τους Έλληνες.

Η ανταπόκριση ήταν ουσιαστική. Η συνολική βοήθεια που εστάλη, έως το 1828, από τους Αμερικανούς πολίτες, σε χρήματα και σε είδος, υπολογίζεται περίπου σε 140.000\$, σημαντικό ποσό για την εποχή. Την ευγνωμοσύνη του ελληνικού Έθνους εξέφρασε ο Πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδος, Ιωάννης Καποδίστριας, με επιστολή του προς τον Πρόεδρο των Η.Π.Α.

Πολύ σημαντικό κεφάλαιο ήταν η ανθρωπιστική δράση Αμερικανών στην Ελλάδα. Εκπρόσωποι των φιλελληνικών επιτροπών έφθασαν με την ανθρωπιστική βοήθεια που είχαν συγκεντρώσει. Αναλάμβαναν οι ίδιοι να την διανείμουν, εκθέτωντας τον εαυτό τους σε κινδύνους. Αντίκριζαν μια χώρα κατεστραμμένη, μετά από χρόνια πολέμου, που έμοιαζε να κατοικείται πλέον από χήρες και ορφανά, που έμεναν σε καλύβες ή σε σπηλιές. Οι πολεμιστές ήταν εξ ίσου εξαθλιωμένοι. Ο λιμός θέριζε. Συνήθως, τα πλοία που επέστρεφαν στις Ηνωμένες Πολιτείες έφερναν πίσω ορφανά για να υιοθετηθούν και να έχουν την ευκαιρία μιας καλύτερης ζωής. Πολλού επιφανείς Έλληνες της Αμερικής έφθασαν έτσι στις Η.Π.Α. Οι μαρτυρίες αυτών των Αμερικανών εθελοντών για την κατάσταση στην Ελλάδα, ενίσχυσαν ακόμη περισσότερο την υποστήριξη προς τους Έλληνες. Και μας άφησαν πολύτιμες ιστορικές μαρτυρίες.

7. Βεβαίως, Αμερικανοί Φιλέλληνες έφθασαν στην Ελλάδα και ως πολεμιστές, πρόθυμοι να αγωνισθούν στο πεδίο της μάχης για την ελευθερία των Ελλήνων. Μέσα από τις μαρτυρίες που έχουμε για ορισμένους από αυτούς αναδεικνύονται διάφορες προσωπικότητες, ιδεολόγοι του Αγώνα για την Ελευθερία και λάτρεις της περιπέτειας, θαυμαστές της Ελλάδας και τυχοδιώκτες.

Ορισμένοι άφησαν πολύτιμες μαρτυρίες όσων έζησαν. Κάποιοι άφησαν στην Ελλάδα την τελευταία τους πνοή. Κλείνοντας αυτή την παρουσίαση για τον αμερικανικό Φιλελληνισμό, θα ήθελα να αναφερθώ στις ιστορίες λίγων από αυτούς:

- Ο πρώτος Αμερικανός που έφθασε στην Ελλάδα ήταν ο George Jarvis. Ήταν γιος ενός Αμερικανού Διπλωμάτη, του Benjamin Jarvis, που τότε υπηρετούσε ως Πρόξενος των Η.Π.Α στο Αμβούργο. Ο Jarvis έφθασε στην Ύδρα, τον Απρίλιο του 1822. Από όλους τους Φιλέλληνες, Αμερικανούς και Ευρωπαίους, ίσως ήταν εκείνος που περισσότερο αγάπησε οτιδήποτε

ελληνικό και ήθελε, όπως έγραψε στο ημερολόγιό του, να θεωρείται Έλληνας. Έμαθε να μιλάει και να γράφει ελληνικά, ντυνόταν όπως οι Έλληνες και εξελλήνισε το όνομά του. Υπηρέτησε ως αξιωματικός του Ναυτικού με τον Τομπάζη. Συνάντησε τον Λόρδο Βύρωνα στο Μεσολόγγι και ακολούθησε τον Μαυροκορδάτο στις εκστρατείες του στην Ήπειρο. Πολέμησε στην Μεσσηνία εναντίον του Ιμπραήμ και ήταν στην φρουρά του Ναυαρίνου που αναγκάστηκε να παραδοθεί. Ο Ιμπραήμ του πρότεινε να αλλάξει στρατόπεδο. Αρνήθηκε και, όταν επέστρεψε στις ελληνικές γραμμές, συνέχισε να υπηρετεί τον Αγώνα, ως σύμβουλος του Κολοκοτρώνη, αλλά και ως υπεύθυνος για την αλληλογραφία με τις αμερικανικές φιλελληνικές Επιτροπές. Στις επιστολές του αναδεικνύεται ως μεγάλος συνήγορος των Ελλήνων προς τους συμπατριώτες του, εξηγώντας εύστοχα, όσα δεν ήταν εύκολο να καταλάβουν για την σκληρή πραγματικότητα στην Ελλάδα. Συνέχισε να πολεμά με τον Κολοκοτρώνη στην Πελοπόννησο και με τον Καραϊσκάκη στην Ρούμελη και τραυματίστηκε. Τον τελευταίο χρόνο της ζωής του, έδρασε ως αντιπρόσωπος της Φιλελληνικής Επιτροπής της Βοστώνης. Εξαντλημένος από τις κακουχίες και τις στερήσεις, πέθανε από υψηλό πυρετό, τον Αύγουστο του 1828. Η δεύτερη πατρίδα του τον κήδευσε στο Άργος, με τιμές.

- Η Ελλάδα οφείλει μεγάλη ευγνωμοσύνη σε έναν άλλο Φιλέλληνα, τον Samuel Gridley Howe. Διακρίθηκε και για την ανθρωπιστική και για την πολεμική του δράση. Υπηρέτησε ως Αρχίατρος στο Ναυτικό. Οργάνωσε νοσοκομείο στον Πόρο για τους πολεμιστές, αλλά και για αμάχους. Προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες για την αντιμετώπιση των επιδημιών, που μετά από χρόνια πολέμου, αποδεκάτιζαν τον πληθυσμό. Εργάστηκε για την αποκατάσταση προσφύγων και ορφανών και δίδαξε νέες μεθόδους καλλιέργειας σε κοινότητες της Αττικής.
- Εθελοντής ήταν και ένας μακρινός συγγενής του George Washington, ο William Townshend Washington. Ήταν ένας νέος και ταλαντούχος αξιωματικός στον αμερικανικό στρατό. Παραιτήθηκε από την θέση του το 1825 και ταξίδεψε στην Ελλάδα. Σκοτώθηκε στο Ναύπλιο, το 1827.

8. Αγαπητοί φίλοι, η συμπάθεια των Ηνωμένων Πολιτειών απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση και η προσφορά των Αμερικανών Φιλελλήνων ήταν ο πρώτος κρίκος για τους ισχυρούς δεσμούς ανάμεσα στους δύο λαούς. Δεν είναι

τυχαίο, που και οι δύο χώρες γεννήθηκαν μέσα από τους Αγώνες τους για την Ελευθερία, που είναι πάντοτε το πολυτιμότερο αγαθό και για τους Έλληνες και για τους Αμερικανούς. Δεν είναι τυχαίο που η επέτειος της Ελληνικής Επανάστασης είναι σεβαστή και γιορτάζεται στις Ηνωμένες Πολιτείες λαμπρότερα από οποιαδήποτε άλλη ξένη χώρα. Ακόμη και στον Λευκό Οίκο.

Στους δυο αιώνες που έχουν περάσει από τότε, η Ελλάδα και οι Η.Π.Α είχαν πάντοτε φιλικές σχέσεις. Ήταν σύμμαχοι και αγωνίσθηκαν μαζί σε όλες τις κρίσιμες στιγμές της Ιστορίας. Μοιράζονταν πάντοτε τα ίδια ιδανικά και τις ίδιες αρχές και αξίες. Και εξακολουθούν σήμερα να αντιμετωπίζουν μαζί κοινές προκλήσεις. Υπάρχει μεταξύ τους μια βαθύτερη φιλία και αλληλοεκτίμηση, μια εκλεκτική συγγένεια, που καθοδηγεί τις σχέσεις μας. Για την οποία ο αμερικανικός Φιλελληνισμός απετέλεσε ισχυρή αφετηρία.

Εύχομαι Χρόνια Πολλά σε όλους και κάθε ευτυχία στις οικογένειές σας και στην Πατρίδα μας.